

Asia: VN/17882/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Invalidiliitto kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta muuttamisesta.

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 25 000 henkilöjäsentä ja 142 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto ei kannata esitettyä paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen kumoamista varhaiskasvatuslain 22 pykälästä, vaan haluaa että se säilyy nykyisen lainsäädännön mukaisena.

Opetushallitus määrää ja valmistelee yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa varhaiskasvatuslain 21§ perustuen varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet. Siinä määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä sisällöistä varhaiskasvatuksen järjestäjien, lapsen vanhempien/ huoltajien yhteistyöstä, monialalaisesta yhteistyöstä, lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Pykälä raamittaa varhaiskasvatusta, mutta on liian yleistasoinen riittääkseen ohjaamaan ja turvaamaan Invalidiliiton kohderyhmän, tukea tarvitsevien fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten lasten ympärille rakentuvan, hänen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystään tukevan monialaisen yhteistyön.

Nykyisen varhaiskasvatuslain 22 § mukaan kunta, kuntayhtymä ja yksityinen palveluntuottaja laatii valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta palvelujen tuottaja-, yksikkö-,

ryhmä- tai toimintamuotokohtaisen paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. Suunnitelmassa otetaan huomioon mahdolliset pedagogiset painotukset (esimerkiksi erityinen sisä- ja ulkoliikuntavuosi) ja muut varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta merkitykselliset valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita täydentävät seikat, kuten paikalliset erityispiirteet. Kunnat voivat myös tehdä yhteisen suunnitelman.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan esimerkiksi kunnassa liikuntateemavuoden toteuttamista suunnitella niin, että kaikki varhaiskasvatuksessa olevat lapset voisivat osallistua siihen yhdenvertaisesti, ikätaso ja fyysisesti toimintaesteisten ja/tai vammaisten lasten tuen tarpeet huomioiden. Paikallisen yhteisön kanssa voidaan etsiä sopivia, esteettömiä lähiluontoliikuntakohteita lasten kävelyretkille, lapset voivat vieraila iäkkäiden päivätoiminnassa ja yhdessä iäkkäiden kanssa tehdä tuolijumppaa, musiikkiliikuntaa, jne.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa on otettava huomioon myös yhteistyö varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten ja muiden 7 §:ssä tarkoitettujen monialaisten yhteistyötahojen välille sekä luotava tarvittavat yhteistyörakenteet. On vaikea nähdä, miten lakiehdotuksen tavoite kuntien toimintaedellytysten vahvistamisesta toteutuisi paremmin poistamalla paikallista varhaiskasvatussuunnittelua tukeva pykälä.

22§ mukaiset verkostot tukevat kaikkien paikallisten lasten varhaiskasvatusta ja luontevaa yhteistyötä moninaisten paikallisten toimijoiden kanssa neuvolasta paikallisiin yrityksiin. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat osaltaan tukevat luomaan haavoittuvassa asemassa olevien lasten (esim. sotaa kokeneiden, vammaisten ja harvinaissairaiden lasten ympärille monialaisen paikallisen yhteistyörakenteen, joka tukee lasten kasvua ja kehitystä paikallisessa toimintaympäristössä.

Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat luovat myös pohjaa varhaiskasvatustilain 23§ mukaisen lapselle henkilökohtaisesti laadittavan varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, onhan siinä jo taustalla luotu paikallista yhteistyöverkostoa. Myös tukea tarvitsevien fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten lasten tuen tarve, tukitoimet, niiden toteuttaminen ja tuen vaikuttavuuden arviointi kirjataan henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Invalidiliitto näkee, että valtakunnallinen, paikallinen ja lapselle henkilökohtaisesti laadittava varhaiskasvatussuunnitelma ovat toisiinsa olennaisesti liittyvä, varhaiskasvatustilain lapsen kasvua ja kehitystä tukeva kokonaisuus, josta 22§ poisto voi osaltaan vaikeuttaa fyysisesti vammaisten tai toimintaesteisten lasten varhaista kehitystä tukevien toimivien yhteistyöverkostojen ja palveluiden luomista.

Invalidiliitto kannattaa varhaiskasvatustilain 70§ 2 momentin 5 kohdan henkilöstön täydennyskoulutukseen liittyvän erillisen tilastointivelvollisuuden poistamista, sillä varhaiskasvatuksen järjestäjät seuraavat itse henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistumista ja sisältöä. Näin ollen valtakunnallinen seuranta ei ole välttämätöntä.

Invalidiliitto näkee, että "normien purkutalkoot" kohdistuen herkässä kasvuvaiheessa oleviin lapsiin ja heidän kasvuunsa ja kehitykseensä olennaisesti vaikuttavasta varhaiskasvatuksesta, ei ole tarkoituksenmukaista. Varhaiskasvatusta raamittavien rakenteiden heikentäminen, kuten varhaiskasvatussuunnitelman 22§ poisto ei ole mielestämme oikea tapa yrittää vaikuttaa varhaiskasvatustyöntekijäpulaan ja nykyisten työntekijöiden työkuorman vähentämiseen.

Ylva Krokfors
Sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija Invalidiliitto ry